

of managers is determined; subject and tasks of educational innovation are grounded. The main characteristics of content of innovation process in education are distinguished. The article contains the ways of professional competence of future managers in agrarian universities. The attention is focused on the state program «The Strategy for the Development of Agrarian Education in the Russian Federation until 2020»; the regulatory legal base and the educational program for the training of students in the «Management» direction are described. The multilevel model of the system of agrarian education is analysed. The requirements for the qualification characteristics of specialists at all levels of training are singled out. Special attention is focused on the need to continuously deepen and update knowledge and improvement of professional competencies. In particular, the tendency of the modern educational paradigm of innovation policy in the field of education and the use of modern technologies of education is revealed. The necessity of modernization of higher agricultural education through the development of continuing education in the focus of the formation and development of professional competencies is emphasized. At the same time, attention is focused on the need for a practically oriented approach in training specialists for future professional activities.

Key words: the Russian Federation, vocational training, qualification characteristics, manager, continuing education, professional competence.

УДК 796.071.4:658

Криштанович С. В.*

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

У статті проаналізовано зарубіжний досвід підготовки фахівців у сфері фізичної культури і спорту в зарубіжних країнах. З'ясовано загальні тенденції розвитку системи освіти, яка безпосередньо впливає на рівень підготовки спортивних менеджерів та їх професійну компетентність. Проаналізовано процес підготовки студентів для професійної діяльності в галузі фізичної культури і спорту в країнах Європи, які мають неабиякий досвід, традиції та здобутки саме в цій сфері. Установлено прогресивні ідеї та особливості підготовки менеджерів фізичної культури і спорту європейських країн, які можна запровадити для вітчизняної сфери фізичної культури і спорту.

Ключові слова: спортивний менеджер, фізична культура і спорт, вищі навчальні заклади, зарубіжний досвід, професійна компетентність.

Вивчення зарубіжного досвіду професійної компетентності спортивних фахівців як складової системи вищої освіти має сьогодні пріоритетне значення і належить до фундаментальних наукових досліджень, оскільки її вирішення закладає ґрунтовні основи в забезпеченні ефективного розвитку фізичної культури і спорту в Україні. Вивчення міжнародного досвіду підготовки майбутніх менеджерів фізичної культури і спорту має велике значення для втілення позитивних тенденцій в освіті вищої школи України щодо якості їх підготовки та формування у них професійної компетентності. Саме в результаті здійснення комплексного аналізу системи підготовки спортивних менеджерів у рамках вищої професійної освіти зарубіжних країн є реальна можливість використати цей досвід для покращення процесу підготовки таких фахівців і рівня їх професійної компетентності у ВНЗ України.

Аналіз літератури з досліджуваної проблематики засвідчує, що зарубіжний досвід підготовки менеджерів у галузі фізичної культури і спорту досліджували такі вітчизняні вчені: С. Вільчковський, Ю. Войнар, І. Глазирін, І. Гринченко, Т. Дерека, М. Дутчак, С. Калашнікова, Р. Карпюк, Т. Круцевич, Ю. Мічуда, Т. Осадча, І. Попеску, Г. Поберезська, Є. Приступа, М. Ричкова, С. Сапожников, Л. Сергієнко, Л. Сущенко, Б. Шиян, О. Яценко тощо. Різні аспекти підготовки менеджерів для галузі фізичної

культури і спорту в країнах з розвинутою ринковою економікою знайшли певне відображення в працях таких зарубіжних учених, як W. Andreff (1990), B. Davies, і L. Ellison (1997), C. Gratton (1997), L. Jensen (2000), R. Ripston (1999), V. Sargent (1993), M. Schubert (1987); T. Slack (1997) тощо.

Однак аналіз історіографії досліджуваної проблематики засвідчує, що ціла низка проблем залишилася поза увагою вчених, відсутні узагальнювальні, системні дослідження особливостей професійного підготовки майбутніх спортивних менеджерів у зарубіжних країнах. Зазначимо також, що недостатньо наукових відомостей щодо змісту та структури їх професійного підготовки, що є необхідними в світлі формування професійної компетентності вітчизняних менеджерів фізичної культури і спорту. Це все потребує належного та поглибленого відображення в науково-педагогічних дослідженнях.

Спочатку спробуємо з'ясувати загальні тенденції розвитку системи освіти, що безпосередньо впливає на рівень підготовки спортивних менеджерів та їх професійну компетентність. Відзначимо, що в кожній країні система освіти перебуває під впливом чинників правового та політичного середовища, соціально-демографічних, економічних, науково-технічних, інноваційних чинників, її історико-культурної спадщини. Це стосується і вищівської практики підготовки менеджерів для галузі фізичної культури і спорту.

Нині в більшості країн відбувається інтеграція галузі фізичної культури і спорту в ринкове середовище. Це пов'язано з такими чинниками, як перехід до нової форми сучасного суспільства – інформаційного, коли інформація є не лише важливою одиницею, але й умінням нею оперувати та застосувати для власного розвитку, послідовно впроваджувати високі стандарти в освіті. Цього потребує ринок праці, який устанавлює нові вимоги до навчальних дисциплін, які викладаються у ВНЗ, і в цілому до якості освітніх послуг. Значною мірою це пов'язано також і з відкриттям кордонів між країнами та інтеграцією освітніх систем до світового освітнього простору і, відповідно, зростаючою мобільністю студентської молоді.

Розпочнемо аналіз досліджуваної проблеми з підготовки студентів для професійної діяльності в галузі фізичної культури і спорту в країнах Європи, які мають неабиякий досвід, традиції та здобутки саме в цій сфері. Ф. Ванікотт [3] зазначав, що найхарактернішою рисою освітньої системи в Європі була різноманітність, яка зумовлювалась національними особливостями та соціальними умовами окремих країн. На жаль, підготовка професіоналів з менеджменту фізичної культури і спорту більшістю західноєвропейських вищів було зорієнтоване певним чином на кадрові потреби структури спорту вищих досягнень. Менше уваги приділялось формуванню в майбутніх спортивних менеджерів знань і навичок, які б були зорієнтовані на ефективне виконання їх професійних обов'язків у спортивних організаціях.

Для створення спільної та ефективної моделі підготовки спортивних фахівців 1989 року в Люксембурзі було створено Європейську мережу спортивних вищих навчальних закладів (ENSSHE). Вона стала відповіддю на необхідність з боку спортивного сектору зробити свій позитивний внесок у реалізацію цієї моделі на тогочасному етапі розвитку ЄС. Головною метою професійного підготовки спортивних менеджерів у європейських вищих закладах освіти стало залучення за їх допомогою громадськості до занять спортом. Пріоритетом у діяльності ENSSHE було досягнення консенсусу в організації освітніх програм, які найбільше мали відповідати потребам ринку праці в Європейському Союзі. Метою вищої освіти в країнах ЄС визначалося формування та розвиток компетентностей фахівця [2].

Особливістю європейського простору вищої освіти було введення кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС), яка ґрунтувалася на визначенні навчального навантаження здобувача вищої освіти, включаючи спортивне, яке необхідне для досягнення успішних результатів навчання, з метою сприяння мобільності на період

навчання, накопичення, трансферу і оцінювання кредитів, а також визнання результатів навчання (формального, неформального та неофіційного), здобутих у різних країнах [8].

З метою впровадження Болонського процесу в систему підготовки спортивних менеджерів було розроблено Проект вирівнювання європейської структури вищої освіти в галузі спорту AENESIS (Aligning a European Higher Education Structure in Sport Science) [16]. У ході дослідження досвіду, накопиченого в різних країнах, було встановлено, що навчальні програми в галузі спортивного менеджменту розроблялись переважно без консультацій з роботодавцями, без проведення спеціальних досліджень і системного підходу. Тому головне завдання створеної Групи спортивного менеджменту полягало у вивченні придатності результативної матриці для систематичної й порівняльної роботи з розробки таких програм. Мета проекту AENESIS полягала в спеціальному включенні результатів досліджень у розробку навчальних програм або навіть реалізацію зовсім нових програм спортивного менеджменту в різних університетах та інститутах і покращення систематичного збору даних, який розпочався в галузі освіти Фінляндії.

Група спортивного менеджменту використала узагальнену інформацію про реальну ситуацію в спортивній індустрії в кожній країні і чинні компетентності в цій сфері з висновками про майбутні вимоги, пов'язані з 4 різними посадовими ролями в спортивному менеджменті: місцевий спортивний менеджер або керівник в місті, або керівник на певних посадах в органах муніципалітету; менеджер або директор спортивного клубу; менеджер або директор Національної федерації спорту; менеджер у фітнес-клубі.

Наприкінці проекту метою групи було поділитися досвідом, накопиченим упродовж запровадження проекту AENESIS. Його результати і деякі рекомендації було опубліковано під час проведення різних національних і міжнародних заходів і конференцій. Важливим етапом у розробленні стратегії щодо підготовки нової навчальної програми стало створення анкети з переліком питань для оцінювання відповідних ключових компетенцій для спортивного менеджменту. Дослідження в шести різних європейських країнах було завершено, і результати були розповсюджені під час третього року проекту AENESIS. Одним із найбільш важливих заходів у процесі розроблення програми стало складання списку компетенцій (ключових компетенцій), які були розставлені з урахуванням їх пріоритетності для навчального процесу у ВНЗ європейських країн.

На основі проекту AENESIS спеціалістами зарубіжних країн було розроблено базові концептуальні положення, які характеризували сутність формування професійної компетентності спортивних менеджерів в умовах ринкових відносин, а також відповідні рекомендації для їх реалізації в системі вищої освіти [4].

Слід зазначити, що в основу європейських підходів до компетенцій, якими мають володіти майбутні спортивні менеджери, було покладено так звану дублінську модель універсальних описів компетенцій (дублінські дескриптори). Вони становили собою можливий консенсус щодо оцінювання результатів навчання на кожному етапі і могли застосовуватись у всіх системах вищої освіти [5].

Таким чином, у стандартизованій «Європейській моделі» до навчальних планів ВНЗ було включено такі дисципліни: загальнонаукові, педагогічні, спеціальні, соціально-гуманітарні, спортивні. Характерною особливістю навчальних планів зарубіжних країн була варіативність: вони містили три типи курсів – обов'язкові, частково елективні (за вибором), повністю елективні. На цих засадах західноєвропейські університети та інститути почали послідовно вдосконалювати зміст підготовки менеджерів фізичної культури і спорту шляхом перегляду належних дисциплін у навчальних планах. Якщо розглядати період 1990-х років, де в навчальних планах переважали дисципліни теоретичного спрямування, то вже на початку 2000-х років комплекс дисциплін був спрямований і на теоретичний, і на прикладний аспекти менеджменту фізичної

культури і спорту [10].

На сьогодні системи підготовки менеджерів фізичної культури і спорту є у всіх країнах Європи, але найрезультативнішими можна вважати Велику Британію, Францію та Німеччину.

Лідером у Європі в галузі освіти зі спортивного менеджменту вважається Велика Британія. Тут здобути Master of Business Administration in Sport Management можна як у бізнес-школах, так і на відповідних факультетах фізичної культури за наявності 11 інститутів й університетів. Так, провідним у галузі професійного підготовки спортивних менеджерів є Інститут менеджменту спорту і рекреації (Institute of Sport and Recreation Management). Для ВНЗ Великої Британії характерна дворівнева освіта: пройшовши перший рівень, випускники отримують кваліфікацію «бакалавр»; пройшовши другий рівень – «магістр». Освітні процеси у деяких вишах відбуваються окремо для жінок і чоловіків [4]. Бакалаврські програми зазвичай тривають 3 роки як у Великій Британії, так і Північній Ірландії та Уельсі, а в Шотландії – 4. Деякі програми можуть бути продовжені на рік, щоб дати студентам можливість пройти практику або продовжити навчання за кордоном.

У Великій Британії освітні стандарти розроблялись і почали функціонувати на основі дії урядового документу «Національний навчальний план» (National Curriculum – NC) від 1987 року, який вводився поетапно впродовж 1991-1995 років, а також Закону про освіту від 1988 року. Особливостями освітніх стандартів, зокрема і в професійній підготовці майбутніх спортивних менеджерів [11, с. 48], є National Curriculum, що містить 10 навчальних предметів, зокрема три дисципліни, які утворюють ядро програми (foundation subjects). National Curriculum постає як широкий і збалансований єдиний навчальний план, за якими інтервал між предметами здійснюється на розсуд навчального закладу. Стандарт передбачає обсяг часу, який відводиться на державний навчальний план (має складати 70-75%); він забезпечує неперервність і наступність освіти за допомогою поетапної побудови курсів і визначає кількість розділів та їх зміст для кожного етапу, передбачає можливість варіативності і диференціації навчання через виокремлення основних (Core Study Units), допоміжних (додаткових) (Supplementary Units) розділів.

Британські дослідники Wes Streeting, Graeme Wise, Paul Taylor, Danny Wilding, Janice Kay, Elisabeth Duppe, James Hutchinson та Edward Sallis відзначають, що у ВНЗ країни значна увага приділяється якості вищої освіти [7, с. 49]. З метою забезпечення комплексної перевірки забезпечення якості для всіх установ, які надають вищу освіту в Сполученому Королівстві, 1997 року було створено Агентство із забезпечення якості вищої освіти (ЦДЛ).

Слід зауважити, що професійна підготовка спортивних фахівців у роботі ВНЗ Великої Британії відзначається варіативністю змісту та напрямків навчальних програм. Так, в університеті м. Лідса запроваджено дві програми підготовки: «Спорт і вчення про тренування» і «Фізична активність, тренування та здоров'я» [12].

Вустерський університет в Інституті спорту провадить підготовку фахівців фізичного виховання за дворічною програмою. Перший рік навчання включає такі модулі: наукові основи спорту, вступ до спортивного тренування та соціально-культурних питань в спорті, інвалідність у спорті, спорт у Великій Британії. Другий рік навчання включає такі модулі: використання наукових принципів у спорті, педагогіка і практика в спорті та фізичному вихованні, методи наукових досліджень, сучасні проблеми спорту, статистичні методи в спорті, фізична активність, здоров'я та спорт [9].

У Sheffield Hallam University підготовки менеджерів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» передбачає термін навчання 3 роки. Перший рік студенти вивчають основи теорії менеджменту, враховуючи особливості її застосування в галузі фізичної культури і спорту. Другий рік – це формування практичних навичок щодо аналізу ринку фізкультурно-спортивних послуг, забезпечується шляхом засвоєнням спецкурсів

за вибором, а саме: «Менеджмент суспільного сектора фізичної культури і спорту», «Менеджмент фізкультурно-спортивних подій», «Вдосконалення фізкультурно-спортивної діяльності». Третій рік навчання – це пряме підготовлення студентів до реалізації їх професійних обов'язків, а саме здійснення управлінських рішень [15].

Британський Університет Ковентрі провадить навчання за програмами курсів для отримання ступенів бакалавра, магістра на факультеті охорони здоров'я. В університеті на річній магістерській програмі вивчають загальні дисципліни (основи маркетингу, фінансовий менеджмент, керівництво персоналом) і вузькопрофільні – економіку спорту, управління спортивними спорудами, роботу зі спонсорськими організаціями і навіть спортивний кастинг [13].

Зазначимо, що у Великій Британії студенти мають змогу працювати під час навчання, залучатися до проектів, консультувань, а також інших видів діяльності, брати участь у регіональних і закордонних подорожах та міжнародних програмах навчання, вивчати мови, бути активними учасниками студентських ініціатив університету, працювати над спортивними проектами, включаючи проекти власної справи у сфері фізичної культури і спорту тощо [9]. На нашу думку, ураховуючи позитивний досвід підготовки майбутніх спортивних менеджерів Великої Британії, є реальна можливість удосконалити професійну програму менеджера фізичної культури і спорту в Україні, сформулювати вимоги, які висуває внутрішній і зовнішній ринки праці, з'ясувати об'єктивні можливості та умови покращення їх професійної компетентності.

Вищі навчальні заклади Франції різняться від британських тим, що підготовлення менеджерів фізичної культури і спорту вони здійснюють тільки на освітньо-кваліфікаційному рівні «магістр». Законом від 16 квітня 1984 року було модернізовано систему багаторівневого підготовлення фахівців у галузі фізичної культури. З 2006 року функції підготовки магістрів спорту виконує Агентство CampusFrance, створене на базі раніше існуючої організації EduFrance. Професійне підготовлення фахівців фізичної культури і спорту відбувається в державних і приватних ВНЗ. Система підготовки є багаторівневою, студенти проходять обов'язковий конкурсний відбір до кожного наступного етапу навчання, а під час навчання проходять триразове підсумкове тестування, що дозволяє встановити рівень підготовлення. Кращі випускники мають можливість працевлаштування, а інші працевлаштовуються за контрактами, які пропонують роботодавці.

Університетська підготовка спеціалістів фізичної культури і спорту спрямована на об'єднання фундаментальної та теоретичної освіти, професійної практики за різною спеціалізацією на всіх етапах навчання [11]. Багатоступеневе підготовлення фахівців фізичної культури і спорту дозволяє готувати студентів за різними спеціалізаціями, що і визначає зміст навчання. Метою базової підготовки є оволодіння студентами комплексом дисциплін, пов'язаних із майбутньою професійною діяльністю, зокрема дисциплін з організаційно-управлінської й економічної діяльності. Спеціалізована підготовка стосується вивчення допоміжних дисциплін [4]. Таким чином, професійне підготовлення фахівців фізичної культури і спорту у Франції спрямовується передусім на об'єднання фундаментальної теоретичної освіти та професійної практики, що забезпечується на різних етапах навчання.

Значної уваги заслуговує досвід підготовлення спортивних менеджерів у Німеччині. Сучасний етап удосконалення процесу підготовки цих фахівців у системі вищої освіти розпочався одночасно з об'єднанням країни 1991 року і був зумовлений, з одного боку, необхідністю модернізації та інтернаціоналізації освіти, а з іншого боку – прагненням реформування вищої освіти колишньої НДР, щоб у ФРН функціонували загальнонаціональні стандарти якості освіти. Навчання в будь-якому німецькому вищій спрямовувалось на засвоєнні базового курсу (Grundstudium) і наступного професійного курсу (Hauptstudium), кожен тривалістю мінімум 4 семестри.

Починаючи з 1998 року, відповідно до Закону про вищу освіту Німеччина почала

втілення ідей Болонського процесу. Першочерговим кроком у цьому напрямку став перехід до двоступеневої системи освіти у ВНЗ. У країні поступово вводилася двоступенева система за схемою «бакалавр – магістр». Це була багаторівнева модель, у якій студент на першому рівні бакалавра навчається шість семестрів, а потім, за бажанням, міг отримати ступінь магістра залежно від обраної спеціальності [1].

Професійну підготовку фахівців фізичного виховання здійснюють на факультеті спорту та наук про здоров'я при Технічному університеті Мюнхена (ТУМ) (Fakultät für Sport und Gesundheitswissenschaft der Technischen Universität München), у Спортивному університеті Кельна (Sporthochschule Köln), на факультетах спортивних наук Університету Лейпціга (Sportwissenschaftlichen Fakultät der Universität Leipzig) та в Університеті Клода Бернера [6]. Менш глобально підходили до процесу навчання фахівці Інституту мов та економіки у Фрайбурзі (Institut fuer Sprachen und Wirtschaft). Студенти тут отримували класичний MBA, в межах якого вивчали основи спонсорингу та маркетингу, концепції спортивного підприємництва. Було розширено програму навчання в цьому інституті шляхом уведення до навчальних планів ряду дисциплін а саме: «Менеджмент спортивних споруд», «Бізнес-планування малих підприємств в спорті», «Менеджмент спортивних подій», які враховували специфіку роботи організацій спорту для всіх.

Позитивною вважається освітня діяльність Інституту економіки спорту та менеджменту фізичного виховання і спорту (Institut fuer Sportoekonomie und Sportmanagement) при Вищій школі спорту університету спорту в м. Кельні. Цей університет формулює політику в галузі підготовки менеджерів фізичної культури і спорту. У ньому здійснюється підготовка спортивних менеджерів за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра і магістра. Вищий навчальний заклад за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» готує фахівців за спеціальністю «Менеджмент фізичного виховання і спорту та комунікації» (Sport management and sport communication), термін навчання – 4 роки, а «магістр» – ще 1 рік навчання. Студенти під час навчання можуть вивчати окремих курс і отримати внутрішній сертифікат за спеціалізацією «Спорт та менеджмент довкілля» (Sport and Environment Management).

Підготовку менеджерів здійснюють п'ять кафедр, а саме: менеджменту фізичного виховання і спорту, економіки спорту, спортивного маркетингу та спонсорства, спортивного законодавства, обліку та фінансів у спорті. Вивчення комплексу навчальних дисциплін дає змогу отримати студентам всебічні знання. Це Економіка спорту, Національна економіка, Управління бізнесом, Підприємництво у спорті, Управління бізнесом у спорті, Основи менеджменту, Менеджмент фізичного виховання і спорту, Прикладний менеджмент, Менеджмент спортивних споруд, Основи маркетингу, Маркетинг подій, Спортивний маркетинг, Маркетинг послуг, Інноваційний менеджмент, Спонсорство і реклама у спорті, Паблік рілейшнз, Теорія бухгалтерського обліку та фінансів, Облік та фінанси у спорті, Спортивна політика, Основи права, Спортивне право. Також в освітній діяльності Інституту існує широке залучення студентів до науково-дослідницької роботи, що дозволяє досліджувати проблеми менеджменту фізичної культури і спорту [14]. У цілому аналіз роботи ВНЗ Німеччини свідчить про те, що вони ведуть ґрунтовну роботу з підготовки менеджерів для галузі фізичної культури і спорту, а саме впровадження багаторівневої системи спортивної освіти.

Таким чином, узагальнений зарубіжний досвід європейських країн дає змогу запровадити прогресивні ідеї й особливості підготовки менеджерів для вітчизняної сфери фізичної культури і спорту. Їх сутністю є гнучкість і мобільність у врахуванні потреб ринку, ступеневість у підготовці спортивних менеджерів, динамічність в оновленні змісту освіти, широке застосування новітніх технологій, формування професійної компетентності в умовах реального ринку праці. Використання зарубіжного досвіду в Україні, звісно з поправкою на нашу ментальність, час та завдання, які стоять перед вищими закладами освіти нашої країни, спроможне значно розширити набір інструментальних засобів для професійної підготовки менеджерів фізичної культури

і спорту. Саме тому перспективою подальшого наукового пошуку вважаємо визначення шляхів оптимізації вищезгаданого процесу.

Література:

1. Афанасьев А. Н. Болонский процесс в Германии / А. Н. Афанасьев // Высшее образование сегодня. – 2003. – № 5. – С. 54-57.
2. Антонова О. Є. Європейській вимір компетентнісного підходу та його концептуальні засади / О. Є. Антонова, Л.П. Маслак // Професійна педагогічна освіта : компетентнісний підхід : монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. – Житомир : Вид-во ЖДУ імені І. Франка, 2011. – С. 81-109.
3. Ванискотт Ф. Образовательные системы в Европе / Ф. Ванискотт // Инновации в образовании. – 2003. – № 5. – С. 109-111.
4. Войнар Ю. Розвиток та сучасні тенденції системи підготовки фахівців з фізичної культури в умовах Євроінтеграції : [монографія] / Ю. Войнар, Д. Наварецький, І. Глазирін. – Черкаси : Віддуння-Плюс, 2005. – 184 с.
5. Голубенко О. Європейська мета структури кваліфікацій для сфери освіти / О. Голубенко, Т. Морозова // Вища школа. – 2007. – № 2. – С. 35-39.
6. Кутепов М. Е. Опыт подготовки спортивных менеджеров в Университете Клода Бернара / М. Е. Кутепов // Теория и практика физической культуры. – 1994. – № 12. – С. 43-45.
7. Медведовська Д. Основні критерії якості вищої освіти: досвід Великобританії / Дар'я Медведовська // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2016. – № 4 (58). – С. 48-54.
8. Сисоева С. О. Освітні системи країн Європейського Союзу: загальна характеристика : [навчальний посібник] / С. О. Сисоева, Т. Є. Кристопчук. – Рівне : Овід, 2012. – 352 с.
9. Спортивний менеджмент: європейська школа // Спорт & бизнес – теория, практика, решения. – 2008. – № 11 (34). – С. 28-31.
10. Сущенко Л. П. Головні тенденції в професійній підготовці фахівців фізичного виховання у зарубіжних вищих закладах освіти / Л. П. Сущенко // Педагогіка і психологія формування творчої особистості : проблеми і пошуки: [збірник наукових праць] / редкол. : Т. І. Сущенко (відп. ред.). – К. : Запоріжжя, 2000. – Вип. 18. – С. 229-234.
11. Сущенко Л. П. Професійна підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту (теоретико-методологічний аспект) : монографія / Л. П. Сущенко. – Запоріжжя : ЗДУ, 2003. – 442 с.
12. Bouchard C. Physical activity, fitness and health: The model and key concepts // C. Bouchard, R. J. Shephard, T. Stephens (eds.) Physical activity, fitness and health: International proceedings and consensus statement. – Champaign, IL : Human Kinetics Publishers, 1994. – 380 p.
13. Coventry University [Electronic resource]. URL: www.coventry.ac.uk/courses/postgraduate-full-time-by-subject.
14. Institut fuer Sportoekonomie und Sportmanagement-Deutsche Sporthochschule Köln [Electronic resource]. URL: www.sportoekonomiedshs.de.
15. Sheffield Hallam University [Electronic resource]. URL: www.shu.ac.uk.
16. Klein G. A Tool to Build a Curriculum Model in the Sport Sector. Communication to the AENESIS PMG meeting / G. Klein. – Brussels, November 2004.

Крыштановыч С. В.

ЕВРОПЕЙСКИЙ ОПЫТ ФОРМИРОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ МЕНЕДЖЕРОВ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ И СПОРТА

В статье проанализирован зарубежный опыт подготовки специалистов в сфере физической культуры и спорта в зарубежных странах. Выяснено общие тенденции развития системы образования, которая непосредственно влияет на уровень подготовки спортивных менеджеров и их профессиональную компетентность. Проанализирован процесс подготовки студентов для профессиональной деятельности в области физической культуры и спорта в странах Европы, которые имеют большой опыт, традиции и достижения именно в этой сфере. Установлено прогрессивные идеи и особенности подготовки менеджеров физической культуры и спорта европейских стран, которые можно ввести для отечественной сферы физической культуры и спорта.

Ключевые слова: спортивный менеджер, физическая культура и спорт, высшие учебные заведения, зарубежный опыт, профессиональная компетентность.

Kryshtanovych S. V.

EUROPEAN EXPERIENCE OF PROFESSIONAL COMPETENCE FORMATION
OF FUTURE MANAGERS OF PHYSICAL CULTURE AND SPORTS

The article deals with the experience of training specialists in the field of physical culture and sports in the foreign countries. The general tendencies of the education system development, which directly affects the level of training of sports managers and their professional competence, are found out. It is highlighted that one of the most important steps in the development of the curriculum is the compilation of a list of competencies that are classified taking into account their importance for the educational process in higher education institutions in European countries. It is established that the characteristic feature of the curricula of foreign countries is variability, which consists of three types of courses - compulsory, partially elective (of choice) and fully selective. The process of preparation of students for professional activity in the field of physical culture and sports in European countries, which have a great experience, traditions and achievements in this sphere, are analyzed. The experience of preparing managers of physical culture and sports in, leaders across European countries, Great Britain, France and Germany is considered. It is proved that the essence of the training of managers of physical culture and sports in these countries is flexible and mobile in relation to the market needs, the degree of training of sports managers, the dynamism in updating the content of education, the widespread use of advanced technologies, the formation of professional competence in the real labor market. Progressive ideas and peculiarities of the training of managers of physical culture and sports of European countries can be introduced to promote the development of physical culture and sports in Ukraine.

Key words: Sports manager, physical culture and sports, higher education institutions, foreign experience, professional competence.

УДК 371.113

Одайник С. Ф.*

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ
ЯК ОСНОВА ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ КЕРІВНИКА
ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

У статті обґрунтовано потребу формування в керівників навчальних закладів обізнаності із сучасними освітніми технологіями навчання, виховання та управління. Доведено, що від уміння керівників організувати надходження, оброблення, аналіз і використання інформації залежить ефективність управління і функціонування навчально-виховного процесу. Надано визначення поняттю «інформаційно-комунікаційна компетентність». Показано особливості застосування ресурсів мережі Інтернет керівниками і педагогічними працівниками в умовах сучасних змін. Обґрунтовано потребу використання хмарних технологій керівниками загальноосвітніх навчальних закладів у своїй професійній діяльності.

Ключові слова: професійна діяльність керівників загальноосвітніх навчальних закладів, інформаційно-комунікаційні технології, ресурси мережі Інтернет, інтернет-ресурс Skyp, Web-портал, хмарні технології.

На сучасному етапі розвитку держави особливо гостро постало питання про рівень професіоналізму керівників навчальних закладів, їхні особистісні та професійні якості, культуру мислення, моральні цінності, уміння вести за собою людей. Ефективність управління загальноосвітнім навчальним закладом визначається професійною кваліфікацією, управлінською та інформаційною культурою керівних кадрів. В інформаційному суспільстві однією з важливих якостей керівника школи, умов